

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

De divinae providentiae vestigiis in traditae Augustanae confessionis negotio

Crell, Heinrich Christian

Francofurti ad Viadrum, 1730

§III.

[urn:nbn:de:bsz:31-67545](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-67545)

§. II.

Si antiquorum Philosophorum sectas animo repetimus, quanto nisu, quanta contentione & studiis eas, quas altius investigando eruerant, veritates aliis tradiderunt & ad posterorum memoriam voce scriptisque transmiserunt, propugnarunt? adeo ut vel summi discriminis aleam subire, fortunarum omnium, imo vitæ ipsius jacturam pati, quam deferere intellectæ veritatis sacra, maluerint. Si vero demum primitivæ Christianorum Ecclesiæ faciem contemplantur, tanto animosiores divinæ veritatis martyres deprehendimus, quanto fortiora sunt præsidia, & munimenta, quibus suos instruit confessores sanctior religio. Quanta in illa ætate testium nubes oculis offunditur? qui sub Ethnicorum Imperatorum tyrannide dirissimas magno animo sustinuerunt insectationes, libentes pronique collum securi subjecerunt, sanguinem, vitam, spiritumque divina *παρρησία* profuderunt, ut ingenue modo Christianorum dogmatum profiteri divinitatem, & extremo saltem halitu testari liceret, quod, si vel lapsus illabatur orbis, impavidos feriant ruinæ.

§. III.

Eadem animi magnitudo, & imperterrita indoles animavit *Illustres Confessores* nostros, qui jam abhinc ante *ducentos annos Augusta Vindelicorum in solemnibus Imperii Comitibus CAROLO V. Imperatori suæ fidei, & quæ de summis religionis momentis ex S. Scriptura hauserant, dogmatum masculam confessionem ediderunt. Cuius rei memoria cum felicissimo fidere, post alterius seculi auspiciatissimum decursum denuo hoc tempore restauretur, & per omnes, quæqua patet, Evangelicæ Ecclesiæ cætus piis consecretur plausibus, nostræ erit pietatis, & Scholam hoc in Deum gratisimi animi defungi officio, & argumentum meditari, quod tantæ rei dignitati vel ex parte respondeat. Quod omnium consultissime assequi videmur, si illius temporis, quo tradita fuit Augustana Confessio, rationes, divinæque providentiæ in*
tanto

tanto opere luculentissimis comprobata documentis vestigia rudi quamvis penicillo adumbremus.

§. IV.

Pressa scilicet adhuc durissimo Pontificiorum iugo Christi Ecclesia dudum jam Evangelii libertatem anxii desiderii suspiraverat, frustra de clericorum affectato dominatu, doctrinae morumque corruptelis conquesta. Sed nemo tantis malis mederi, in tanta Pontificis, ex qua tum pendebant omnia, auctoritate audebat; usque dum augustæ indolis vir MARTINUS LUTHERUS tam arduo negotio non sine summi discriminis alea defungeretur. Ille enim incredibili Indulgentiarum protervitate, qua tum omnis Germania fere inundabatur, offensus, primo contra *Tozelium* in Vitebergensis Academiae vicinia vase nundinantem insurrexit; expositis A. 1517. d. 31. Octob. publico conflictui thesibus, quibus vendendæ nummis peccatorum veniæ iniquitatem plenus divini ardoris impugnabat. Quanti inde animorum motus ubique excitati, quantaque Pontificiorum indignatione ingenua LUTHERI nostri studia excepta fuerint, ex eo satis liquet, quod illum Romanæ sedis Præsul Leo X. A. 1518. Romam accersendum curaverit, oblata simul impendenda itineri pecunia, quo in ipsa herba tantos exstingveret conatus, & Monachum ad obsequium redigeret.

§. V.

Sed Deo ita providente, FRIDERICUS SAPIENS, Saxoniae Elector frustra multis & precibus & minis sollicitatus, illud Lutheri iter declinabat. Proinde *Cajetano* Purpurato hanc demandabat provinciam Pontifex, ut *Lutherum Augustam Vindelico- rum* advocatum excitatarum, quas putabant, turbarum rationes reddere juberet, omneque negotium componeret. *Lutherus* Dei causæ, quam agebat, confusus ad veritatis documenta edenda promptus sine comite, nullo fidei publicæ instructus præsidio Augustam tendebat; ubi cum multa a Cajetano tentata fuissent, nullisque pollicitationibus ad palinodiam